

CUVINTE ARGOTICE SUD-SLAVE DE ORIGINE ROMÂNEASCĂ.

În periodicul din Belgrad, *Godišnjica Nikole Čupića*, t. XV (1895), p. 88—95, se găsește o listă de cuvinte din « argot »-ul țesătorilor de pânuri din păr de capră. (*mutavdžye*), al frânghierilor și al olarilor din orașele Kraljevo, Kragujevac, Leskovac, Niš, etc., comunicate de Dj. Popović într'o dare de seamă asupra călătoriei lui Jagić prin Sârbia. O seamă dintre aceste cuvinte sunt românești: *brnza* « brânză » (p. 88); *galbin* « ducată » (p. 92); *karnja*, la acuzativ *karnju* (p. 95) și *karnje* (p. 88, 92) « carne »; *kasarina* « prăvălie, casă » (p. 89) (cf. *kućarina*, augmentativ dela *kuća* « casă » și *kućerina* « caduca domus » în dicționarul Academiei din Zagreb s. v.)¹⁾; *krculja* « obligație, chitanță » < cărțuție.

Ar mai putea fi considerate de origine românească: *stanara* « casă, colibă » < stână și *bočkan* « bou » (*bočka* « vacă ») < bou. În cât privește pe *stanara*, cum sunetele românești *ă* și *î* sunt redată în serbo-croată prin *a*, nu vedem nici o greutate să-l derivăm din *stână* cu sufixul augmentativ pe care îl avem și în *kućara* + *ina*. E adevărat că în s.-cr. există un cuvânt cu sens identic, *stan*, care ar fi putut servi ca bază lui *stanara* *. Etimologia românească a lui *bočkan* și *bočka* este și mai greu de susținut. În adevăr, acestea pot fi o creație s.-cr. din verbul *bosti* « a împunge ». Astfel de cuvinte, din lista publicată în *Godišnjica*, cu aspect românesc, ar mai fi: *kenka* « câne »²⁾, care e însă albanezul *qen* (cf. *ćemka* « cățea »), *moša* « soră », probabil din alb. *moter*, *motra*, « id. » printr'un procedeu hipocoristic frecvent la Slavii meridionali (cf. *seša* « soră, sorioară », din *sestra*).

Din care dialect românesc provin aceste cuvinte? Considerând mulțimea elementelor albaneze din acest « argot », ne-am putea gândi la aromână^v. Dar *brânză*³⁾, *cărțuție*, *galbin*⁴⁾ nu sunt cuvinte

¹⁾ Tot din rom. *casă* îl derivă și Sima Trojanović (v. articolul *Prilog tajnim jezicima*, în *Fužnoslovenski Filolog* V, p. 224).

[* O formă *stânărie* e atestată la Istroromâni de A, Glavina. Am considerat-o (*Studii Istroromâne* II, p. 113) ca formă contaminată din *stână* + *cășărie*. S P]

²⁾ Astfel îl explică Sima Trojanović (ibid. p. 224).

³⁾ D-l Th Capidan l-a găsit totuși atestat, dar rar, și în aromână.

⁴⁾ Forma aromână este *galbină*.

aromânești; pe urmă *n* palatal din *karnja*, *karnje* ne amintește dialectele dr. din Banat și Transilvania. Să nu uităm că majoritatea Românilor dintre Morava, Timoc și Dunăre, deci destul de apropiați de orașele Niș, Kragujevac, etc., vorbesc un graiu aproape identic cu cel bănățean, prezentând patalizarea dentalelor înaintea lui *e* și *i*. Din graiul acestor Români trebuie să fie și cuvintele înșirate mai sus, întocmai cum mulțimea elementelor albaneze din acest « argot » (*vajza*, *vajzor*, *vajzinka*, *vajzinče*, *vajska* « fată, fetiță » < alb. *vajzë*; *djale*, *dale*, *djalac*, *dalac* « băiat, copil » < alb. *djalë*; *bukar* « pâne » < alb. *bukë*; *pljaka*, *pljače* « femeie, nevastă » < alb. *plakë* « babă »; *kamiti* « a avea » < alb. *kam*, etc.), sunt împrumutate din graiul Albanezilor de Nord-Est, care și-au întins așezările lor, în cele două secole din urmă, până în apropierea orașelor Niș și Kraljevo.

În schimb, o seamă de cuvinte argotice sud-slave de origine românească, comunicate de Sima Trojanović în *Južnoslovenski Filolog* V, trebuie considerate ca fiind împrumutate dela Aromâni. Astfel *karne* « carne », cu *n* nepalatalizat, din graiul olarilor din Priština (v. *Južnoslovenski Filolog* V, p. 222), *biserka* « biserică », din graiul zidarilor din regiunea Sirinić, pe care însuși Sima Trojanović îl derivă din aromână (regiunea Sirinić e în apropierea orașului Prizren) (ibid., p. 223), expresia *are* « il y a » și *nore* « il n'y a pas », din Krajina Bosniei) ibid., p. 225). De asemenea și *skutura* « furt », derivat de S. Trojanović (ibid.), din rom. *a scutura*, întrebuințat în graiul tinichigiilor din Prizren, trebuie să fie tot de origine aromână judecând după așezarea geografică a acestui oraș, mai aproape de regiuni aromâne decât dacoromâne. Pe urmă, chiar meseria de tinichigiu este o meserie practică de Aromâni în toată partea apuseană a Peninsulei Balcanice, până în Bosnia, unde sunt numiți *gunusari* și sunt de mult sârbizați (v. articolul lui Weigand: *Rumanen und Aromunen in Bosnien*, în « Jahresbericht » XIV, 171—197). Tot în graiul acestor *gunusari*, « eine Art Geheimsprache » cum zice Weigand, deci un « argot » serbo-croat, se întâlnește și cuvântul *biserka* « biserică », amintit mai sus.

E. PETROVICI